

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕШТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

20 23 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
«Конституційне право України»

Освітньо-професійний ступінь – «фаховий молодший бакалавр»

Галузь знань: *08 «Право»*

Спеціальність: *081 «Право»*

Освітньо-професійна програма: «Право»

Циклова комісія юридичних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні семінарські	Самостійна робота	Загальний обсяг, годин	Екзамен/ залік
Денна	3	5	45	30	45	120	екзамен

Тернопіль – 2023 р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», затвердженої Педагогічною радою ФКЕПІТ ЗУНУ «30» серпень 2021 р.

Робоча програма складена викладачем Процків Н.О.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії юридичних дисциплін, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Голова циклової комісії

БАГРІЙ І.П.

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Конституційне право України»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Модулів - 3	Галузь знань 08 «Право»	<i>Денна форма навчання</i>
	Спеціальність: 081 «Право»	Нормативна
Загальна кількість годин - 120	Освітньо-професійна програма “Право”	Рік підготовки 3-й
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Семестр 5-й
		Лекції (45 год.)
		Практичні (30год.)
		Самостійна робота (45 год.)
		Вид контролю: екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: вивчення конституційно правових явищ, інститутів і норм вітчизняного конституційного права, процесів, пов'язаних з їхнім становленням, розвитком та функціонуванням. Вивчивши навчальну дисципліну, студенти знатимуть зміст основних інститутів конституційного права України, вмітимуть їх аналізувати в історичному та порівняльному плані, отримають всебічну картину конституційного ладу нашої країни і водночас будуть розуміти нормативні положення, які мають вихідне значення для всіх інших галузей права.

Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни «Конституційне право України» є

- з'ясування сутності конституційного права України як галузі національного права, науки та навчальної дисципліни;
- аналіз змісту Конституції України та засад конституційного ладу;
- аналіз конституційно правового статусу людини і громадянина;
- характеристика системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» студент повинен: **знати:**

- основні категорії, поняття та їх визначення з курсу „Конституційне право України”;
- зміст предмету «Конституційного права України» як галузі права та його структуру,
- особливості його норм та інститутів; основи теорії конституції та конституціоналізму,
- зміст та систему правового статусу людини і громадянина в Україні,
- основи парламентаризму,
- зміст конституційно-правової системи організації та функціонування в Україні органів державної влади та місцевого самоврядування,
- основи територіальної організації України.

вміти:

- правильно оцінювати сутність та зміст конкретних конституційно-правових явищ (ситуацій),
- орієнтуватися в чинному конституційному законодавстві, в тому числі на рівні актів Конституційного Суду України та відповідних підзаконних нормативно-правових документів,
- застосовувати необхідні конституційно-правові акти;
- формувати власну точку зору з конституційно-правових проблем,
- здійснювати наукові дослідження.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни :

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння

СК3. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК4. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини

Прогнозовані результати навчання :

ПРН 9. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм кримінального права.

ПРН 13. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН14. Пояснювати природу і зміст правових явищ і процесів.

ПРН 15. Виокремлювати та аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

-

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Конституційне право України»

Тема 1. Конституційне право України як фундаментальна галузь національного права України, юридична наука та навчальна дисципліна

Конституційне право як галузь національного права України. Співвідношення понять „конституційне право” і „державне право”. Сутність та зміст поняття „конституційне право України”. Ознаки конституційного права України як самостійної галузі права. Предмет конституційного права України як галузі права. Погляди вітчизняних та зарубіжних вчених на визначення предмета конституційного (державного) права. Особливості суспільних відносин, що складають предмет конституційного права. Методи конституційного права. Принципи конституційного права України. Роль і місце конституційного права в національній системі права. Співвідношення конституційного права з іншими галузями права. Поняття науки конституційного права України. Зростання ролі науки конституційного права в незалежній Україні. Сучасне розуміння предмета науки конституційного права України. Система та функції науки конституційного права України. Конституційне право України як навчальна дисципліна. Становлення та розвиток конституційного права як навчальної дисципліни в незалежній Україні. Місце

конституційного права як навчальної дисципліни в системі юридичної освіти України.

Тема 2. Система і джерела конституційного права

Поняття та складові елементи системи конституційного права України. Інститути конституційного права України. Поняття норми конституційного права України. Класифікація конституційно-правових норм. Структура конституційно-правової норми. Особливості структури конституційно-правової норми. Поняття і класифікація джерел конституційного права України. Основні види джерел конституційного права України. Система джерел конституційного права України і система конституційного законодавства: співвідношення. Поняття та склад конституційно-правових відносин. Юридичні факти в конституційно-правових відносинах.

Тема 3. Теоретичні основи Конституції

Поняття та юридичні властивості конституції. Становлення і сутність конституціоналізму. Особливості національного конституційного процесу. Структура й функції Конституції України. Правова охорона Конституції України. Поняття правової охорони конституції. Світовий досвід правової охорони конституції. Органи конституційної юстиції. Формування конституційної юстиції в Україні. Визначення поняття «правова охорона Конституції України». Формування та компетенція Конституційного Суду України. Основні принципи правової охорони Конституції України. Загальні та спеціальні (юридичні) гарантії Конституції України.

Тема 4. Основи конституційного ладу України

Поняття, сутність, ознаки та система основних засад конституційного ладу України. Гарантії конституційного ладу України. Інститут захисту конституційного ладу. Конституційні основи державного ладу України. Поняття та особливості державного ладу сучасної Української держави. Основні принципи державного ладу України. Механізм Української держави. Загальні засади побудови державних органів в Україні. Основні функції Української держави. Конституційні основи суспільного ладу України. Поняття і сутність суспільного ладу України. Громадянське суспільство: поняття та характерні риси. Система та основні принципи суспільного ладу України.

Тема 5. Засади конституційно-правового статусу людини й громадянина в Україні

Поняття і сутність правового статусу особи. Закріплення засад конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні. Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права. Основні принципи конституційно-правового інституту прав і свобод людини. Механізм реалізації і гарантії прав та свобод людини і громадянина в Україні. Поняття та сутність основних гарантій реалізації і захисту (охорони) прав і свобод людини і громадянина в Україні. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Поняття, сутність та принципи громадянства України. Набуття та припинення громадянства. Особливості правового положення в Україні іноземних громадян та осіб без громадянства. Конституційно-правовий статус біженців. Інститут притулку.

Тема 6. Конституційні права, свободи і обов'язки людини й громадянина в Україні

Поняття й види основних прав і свобод людини й громадянина в Україні. Громадянські права й свободи людини. Право людини на життя й повагу до її гідності. Право на свободу й особисту недоторканність, недоторканність житла, таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, на невтручання в особисте й сімейне життя. Свобода пересування, вибору місця проживання, право вільного залишення території України та повернення в Україну. Політичні права й свободи громадян України. Право на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації. Право на участь в управлінні державними та громадськими справами, у виборах та референдумах. Право на участь у зборах, мітингах, демонстраціях та інших політичних акціях. Право громадян на звернення. Право на інформацію. Економічні, соціальні й культурні (духовні) права й свободи людини та громадянина в Україні. Конституційні обов'язки людини й громадянина в Україні. Обов'язок захищати Вітчизну. Обов'язок шанувати державні символи України. Обов'язок неухильно додержувати Конституції України та законів України. Обов'язок сплачувати податки і збори. Обов'язок не

заподіювати шкоди природі, культурній спадщині, не посягати на права й свободи, честь і гідність інших людей. Тенденції конституційно-правового регулювання основних прав, свобод і обов'язків людини й громадянина.

Тема 7. Правове становище іноземців та осіб без громадянства.

Правовий статус біженців. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Поняття —іноземець та види іноземців. Правова регламентація режиму іноземців в Україні. Права, свободи і обов'язки іноземців. Депортація іноземців. Екстрадиція іноземців іноземній державі. Біженці. Поняття статусу «біженець». «Конвенція про статус біженців 1951 року» і «Протокол щодо статусу біженців 1967 року» та Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».

Тема 8. Форми безпосередньої демократії

Теоретичні основи безпосереднього народовладдя. Поняття та основні форми прямого народовладдя. Представницька й безпосередня демократія: поняття, характерні риси та особливості. Основні форми безпосередньої демократії. Поняття та види виборів і виборчих систем. Мажоритарна, пропорційна та змішана виборчі системи: основні характеристики. Становлення інституту виборів в Україні. Виборче право України. Об'єктивне і суб'єктивне, активне і пасивне виборче право. Конституційно-правові принципи виборів в Україні. Основні положення виборчого процесу в Україні. Референдум як форма народного волевиявлення. Поняття та види референдумів. Демократичні засади підготовки, проведення і реалізації рішень референдумів. Відповідальність за порушення законодавства про вибори і референдум в Україні.

Тема 9. Законодавча влада

Парламентаризм як соціально-правовий феномен. Становлення парламентаризму в Україні. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України (порядок формування, строк повноважень, дострокове припинення діяльності парламенту, склад і структура парламенту, функції, компетенція, форми роботи). Верховна Рада України в системі органів державної влади України. Законодавчий процес у Верховній

Раді України. Право законодавчої ініціативи у Парламенті України. Комітети, постійні, тимчасові та інші комісії Верховної Ради України. Депутатські групи та фракції. Голова Верховної Ради України: конституційно-правовий статус. Парламентський контроль. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Конституційно-правовий статус Рахункової палати. Поняття, зміст, завдання та основні напрями здійснення парламентської реформи в Україні. Проблеми реформування статусу Верховної Ради України на сучасному етапі конституційно-правової реформи в Україні. Конституційно-правовий статус народного депутата України. Основні принципи правового статусу депутата. Строк повноважень народного депутата. Дострокове припинення повноважень народного депутата: підстави й порядок. Повноваження народного депутата України. Депутатський імунітет. Конституційні гарантії діяльності народного депутата України. Основні форми й методи депутатської діяльності. Основи депутатської етики.

Тема 10. Конституційно-правовий статус Президента України

Загальна характеристика і становлення інституту президента. Правова природа, соціальне призначення і політична роль президента як глави держави. Формування інституту президента в Україні. Президент України – глава держави. Порядок заміщення посади Президента України. Вибори Президента в Україні: загальна характеристика. Строк повноважень Президента України; причини та умови дострокового припинення повноважень. Відповідальність глави держави. Функції і повноваження Президента України. Місце та роль Президента у реалізації принципу «стримувань і противаг». Адміністрація Президента України. Проблеми реформування статусу Президента України на сучасному етапі здійснення конституційно-правової реформи в Україні.

Тема 11. Виконавча влада

Поняття виконавчої влади і система її органів. Конституційно-правовий статус Уряду України – Кабінету Міністрів України (структура, порядок утворення, повноваження, основні форми і напрями діяльності, відповідальність). Кабінет Міністрів України у системі органів державної влади України. Зміна конституційно-правового статусу Кабінету Міністрів України в умовах проведення в Україні конституційної реформи. Поняття та види центральних органів

виконавчої влади України: порядок формування, структура, компетенція, основні напрями і форми діяльності. Конституційно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади. Порядок формування, структура, повноваження, основні напрями і форми діяльності місцевих державних адміністрацій. Відповідальність місцевих органів виконавчої влади. Взаємодія місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування.

Тема 12. Конституційна юстиція

Поняття конституційної юстиції. Становлення і розвиток конституційної юстиції в Україні. Нормативне регулювання конституційної юстиції. Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції. Правова природа Конституційного Суду України. Функції і повноваження Конституційного Суду України. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України. Принципи конституційного судочинства. Суб'єкти й форми звертання до Конституційного Суду України. Учасники конституційного судового процесу. Поняття й характеристика стадій конституційного судочинства. Поняття і правова природа актів Конституційного Суду України. Види, порядок прийняття та виконання актів Конституційного Суду України. Правові позиції Конституційного Суду України: поняття й значення. Сучасний етап розвитку конституційної юстиції: проблеми і тенденції.

Тема 13. Конституційні основи територіального устрою України

Поняття державної території. Державний кордон України. Територія держави як об'єкт конституційно-правових відносин. Конституційно-правовий статус кордонів держави; територіальна юрисдикція держави. Державна територія України (поняття, основні етапи формування, проблема співвідношення державної території з українською етнічною територією). Поняття державно-територіального устрою. Принципи територіального устрою в Україні. Адміністративно-територіальний устрій України. Адміністративно-територіальні одиниці. Столиця України: особливості політико-правового статусу. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим. Особливості організації та функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування на території

Кримського півострова. Перспективи реформи адміністративно-територіального устрою держави.

Тема 14. Інші органи виконавчої влади.

Система місцевих органів виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. Порядок формування, структура, функції та повноваження місцевих державних адміністрацій. Порядок призначення та відповідальність голів місцевих державних адміністрацій. Підстави та порядок припинення повноважень голів місцевих державних адміністрацій. Правовий статус виконавчої влади в Автономній Республіці Крим. Конституційні засади взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування. Правові засади взаємовідносин місцевих державних адміністрацій з підрозділами органів внутрішніх справ на місцях.

Тема 15. Місцеве самоврядування в Україні

Місцеве самоврядування як конституційно-правовий інститут (поняття, сутність, основні теорії та сучасні моделі місцевого самоврядування). Європейська Хартія місцевого самоврядування. Становлення, сучасний стан та перспективи розвитку конституційно-правового інституту місцевого самоврядування в Україні. Система та основні принципи місцевого самоврядування в Україні. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування (порядок утворення, структура, форми діяльності, компетенція). Депутат місцевої Ради: поняття та правовий статус. Повноваження районних і обласних Рад. Голови районних та обласних Рад. Селищні та сільські ради, їх виконавчі органи. Сільський, селищний, міський голова. Служба в органах місцевого самоврядування: загальні положення. Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі. Зміст, завдання та основні напрями здійснення реформи місцевого самоврядування в Україні.

Тема 16. Юридична відповідальність в конституційному праві

Поняття та види юридичної відповідальності в конституційному праві. Види юридичної відповідальності за порушення конституційно-

правових норм. Конституційно-правова відповідальність. Загальні та особливі ознаки конституційно-правової відповідальності. Класифікація конституційно-правової відповідальності. Позитивна (перспективна, заохочувальна) та негативна (ретроспективна, правоохоронна) конституційно-правова відповідальність. Види конституційно-правової відповідальності: загальна характеристика. Суб'єкти конституційно-правової відповідальності. Нормативно-правові та фактичні підстави конституційно-правової відповідальності. Основні види санкцій конституційно-правової відповідальності. Адміністративна відповідальність за порушення конституційного законодавства. Поняття адміністративної відповідальності в конституційному праві. Суб'єкти та об'єкти адміністративної відповідальності. Види адміністративних стягнень. Види адміністративних правопорушень, що посягають на конституційно-правові об'єкти. Адміністративне судочинство у справах про порушення конституційного законодавства. Кримінально-правова відповідальність за порушення конституційного законодавства. Поняття кримінально-правової відповідальності. Види злочинів, що посягають на об'єкти конституційного права. Порядок застосування кримінальної відповідальності в конституційному праві.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
1.	Конституційне право України як фундаментальна галузь національного права України, юридична наука та навчальна дисципліна	4	2	2
2.	Система і джерела	2	1	4

	конституційного права			
3.	Теоретичні основи Конституції	2	2	2
4.	Основи конституційного ладу України	2	2	2
5.	Засади конституційно-правового статусу людини й громадянина в Україні	2	2	2
6.	Конституційні права, свободи і обов'язки людини й громадянина в Україні	4	2	2
7.	Правове становище іноземців та осіб без громадянства.	4	1	2
8.	Форми безпосередньої демократії	4	2	4
Змістовий модуль 2.				
9.	Законодавча влада	4	2	2
10.	Конституційно-правовий статус Президента України	2	2	4
11.	Виконавча влада	2	2	2
12.	Конституційна юстиція	4	2	4
13.	Конституційні основи територіального устрою України	2	2	4
Змістовний модуль 3				

14	Інші органи виконавчої влади.	4	2	2
15	Місцеве самоврядування в Україні	2	2	4
16	Юридична відповідальність в конституційному праві.	1	2	3
Всього		45	30	45

5. Тематика практичних занять

Практичні заняття мають на меті поглиблення теоретичних знань студентів і набуття ними необхідних практичних навичок вирішення конкретних практичних ситуацій, роботи із законодавчими актами та їх застосуванням.

Підготовка до практичних занять полягає у вивченні теоретичного матеріалу, ознайомленні з нормативними актами і спеціальною науковою літературою по темі заняття. З метою перевірки рівня засвоєння матеріалу необхідно дати відповідь на контрольні запитання і виконати практичні завдання. Важливою формою поглиблення знань з конституційного права України є підготовка студентами реферативних доповідей з проблемних питань курсу, їх заслуховування та обговорення на заняттях.

Практичне заняття 1.

Тема 1. Конституційне право України як провідна галузь національного права України

Мета: з'ясувати сутність і місце конституційного права в національній правовій системі.

Питання для обговорення:

1. Конституційне право як галузь національного права. Предмет і метод конституційного права
2. Принципи конституційного права України.
3. Роль і місце конституційного права в національній системі права.

4. Поняття та функції науки конституційного права.
5. Конституційне право України як навчальна дисципліна.
6. Система конституційного права України.
7. Джерела конституційного права.
8. Конституційно-правові відносини: поняття, особливості, зміст.

Практичне заняття 2.

Тема 2. Система і джерела конституційного права

Мета: з'ясувати систему конституційного права України, здійснити характеристику джерел конституційного права.

Питання для обговорення:

1. Поняття та складові елементи системи конституційного права України.
2. Інститути конституційного права України.
3. Поняття та структура норми конституційного права України.
4. Класифікація конституційно-правових норм.
5. Поняття і ознаки джерел конституційного права України.
6. Система джерел Конституційного права України

Практичне заняття 3.

Тема 3. Конституція як основний закон суспільства та держави

Мета: з'ясувати витоки, правову природу, сутність і значення Конституції, її місце в механізмі правового регулювання.

Питання для обговорення:

1. Світовий та вітчизняний досвід конституційного правотворення.
2. Поняття, значення та юридичні властивості Конституції.
3. Класифікація конституцій.
4. Форма і структура і функції Конституції України.
5. Поняття і сутність конституціоналізму.
6. Порядок прийняття та внесення змін до конституцій.
7. Реалізація і правова охорона Конституції України.

Практичне заняття 4.

Тема 4 . Теоретичні основи Конституції

Мета: з'ясувати поняття та юридичні властивості Конституції .

Питання для обговорення

1. Поняття та юридичні властивості конституції.
2. Становлення і сутність конституціоналізму.
3. Структура й функції Конституції України.
4. Правова охорона Конституції України.
5. Визначення поняття „правова охорона Конституції України”.
6. Основні принципи правової охорони Конституції України. Загальні та спеціальні (юридичні) гарантії Конституції України.

Практичне заняття 5.

Тема 5. Основи конституційного ладу України

Мета: з'ясувати сутність і зміст конституційного ладу за законодавством України..

Питання для обговорення:

1. Поняття та зміст конституційного ладу.
2. Політико-правове оформлення України як суверенної держави.
3. Конституційні основи державного ладу України. Основні конституційні характеристики Української держави.
4. Конституційно-правові засади суспільного ладу. Становлення в Україні громадянського суспільства.
5. Гарантії конституційного ладу України.

Практичне заняття 6.

Тема 6. Засади правового статусу людини й громадянина

Мета: з'ясувати засади конституційно-правового статусу людини й громадянина в Україні, сутність інституту громадянства.

Питання для обговорення:

1. Поняття, структура та принципи правового статусу особи і громадянина.
2. Поняття і принципи громадянства України.
3. Набуття громадянства України.
4. Припинення громадянства України.

5. Конституційно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства, біженців як суб'єктів конституційного права України.
6. Забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб
7. Поняття та сутність основних гарантій реалізації та захисту прав і свобод громадян України.

Практичне заняття 7.

Тема 7. Основні права, свободи та обов'язки людини й громадянина в Україні

Мета: з'ясувати зміст конституційно-правового статусу людини й громадянина в Україні, окреслити проблеми його реалізації.

Питання для обговорення:

1. Поняття і види основних прав та обов'язків людини й громадянина в Україні.
2. Громадянські (особисті) права й свободи людини в Конституції України: загальна характеристика.
3. Політичні права й свободи громадян України.
4. Економічні та соціально-культурні права людини й громадянина в Україні.
5. Конституційні обов'язки людини й громадянина.

Практичне заняття 8.

Тема 8: Форми безпосередньої демократії

Мета: з'ясувати сутність і місце інститутів безпосередньої демократії в національній правовій системі.

Питання для обговорення:

1. Поняття та загальна характеристика основних форм безпосередньої і представницької демократії.
2. Виборча система в Україні: загальна характеристика.
3. Організація та проведення виборів в Україні.
4. Проблеми вдосконалення виборчої системи та організації проведення виборів в Україні.
5. Поняття та види референдумів в Україні. Юридична сила рішень референдумів.

6. Юридична відповідальність за порушення виборчих прав громадян.

Практичне заняття 9.

Тема 9. : Законодавча влада

Мета: з'ясувати витоки і правову природу парламентаризму, статус парламенту України і народного депутата.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види форм правління.
2. Поняття та сутність парламенту. Парламент та парламентаризм. Становлення парламентаризму в Україні.
3. Конституційні основи порядку формування та припинення діяльності Верховної Ради України.
4. Структура парламенту. Бікамералізм і проблеми становлення структури парламенту України.
5. Основні функції та повноваження Верховної Ради України.
6. Рахункова палата Верховної Ради України. Уповноважений Верховної Ради України з правлюдини.
7. Законотворчий процес у Верховній Раді України.
- 8 Конституційно-правовий статус народного депутата України.

Практичне заняття 10.

Тема 10. : Президент України в системі органів державної влади України

Мета: з'ясувати витоки і правову природу інституту глави держави, зміст конституційно- правового статусу Президента України.

Питання для обговорення:

1. Правова природа та призначення інституту глави держави. Становлення інституту глави держави в Україні.
2. Основи конституційно-правового статусу Президента України.
3. Повноваження Президента України:
 - а) представницькі повноваження;
 - б) повноваження в частині формування судових органів держави; в) повноваження в частині законотворчого процесу;
 - г) повноваження в частині формування органів виконавчої влади;
4. Президент у механізмі «противаг і стримуван» системи поділу влади в Україні.

5. Припинення повноважень Президента України. Імпічмент Президента України.
6. Президент України як гарант державного суверенітету та територіальної цілісності України. Рада національної безпеки і оборони України.

Практичне заняття 11.

Тема 11. Органи виконавчої влади

Мета: з'ясувати завдання, систему і повноваження органів виконавчої влади, їх місце системі органів державної влади.

Питання для обговорення:

1. Поняття і система органів виконавчої влади, їх класифікація.
2. Місце уряду в системі органів влади в зарубіжних країнах.
3. Уряд України: склад, порядок формування, правові засади діяльності.
4. Центральні органи виконавчої влади: поняття, види, правовий статус.
5. Організація влади в столиці України.
6. Місцеві державні адміністрації.

Практичне заняття 12.

Тема 12. Конституційна юстиція

Мета: з'ясувати завдання, систему і повноваження органів судової влади, місце прокуратури в системі органів державної влади.

Питання для обговорення:

1. Поняття, завдання і форми конституційної юстиції: світовий досвід.
2. Конституційно-правовий статус Конституційного Суду України як єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні.
3. Порядок формування Конституційного Суду України і його склад.
4. Функції та повноваження Конституційного Суду України.
5. Порядок діяльності Конституційного Суду і процедури розгляду ним справ.

Практичне заняття 13

Тема13. Конституційні основи територіального устрою України

Мета: з'ясувати конституційно-правові засади територіальної організації України.

Питання для обговорення:

1. Поняття і форми державно-територіального устрою.
2. Особливості територіального устрою України, перспективи його реформування.
3. Адміністративно-територіальний поділ України.
4. Поняття та види автономії. Автономія територіальна і автономія національна як конституційно-правові категорії.
5. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.

Практичне заняття 14.

Тема 14. Інші органи виконавчої влади

Мета: з'ясувати завдання, систему і повноваження інших органів виконавчої влади.

Питання для обговорення:

1. Поняття органів державної влади.
2. Міністерства- ключові органи виконавчої влади.
3. Державні інспекції.
4. Інші центральні органи виконавчої влади.

Практичне заняття 15

Тема15. Місцеве самоврядування в Україні

Мета: з'ясувати завдання, систему і повноваження органів місцевого самоврядування, їх місце в системі органів влади в Україні.

Питання для обговорення:

1. Поняття, сутність, основні теорії та сучасні моделі місцевого самоврядування.

2. Система та основні принципи місцевого самоврядування в Україні.
3. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування (порядок утворення, структура, форми діяльності).
4. Депутат місцевої Ради: поняття та правовий статус.
5. Повноваження місцевих рад та їх виконавчих органів.
6. Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі.
7. Зміст, завдання та основні напрями здійснення реформи місцевого самоврядування в Україні.

Практичне заняття 16

Тема 16: Юридична відповідальність в конституційному праві

Мета: з'ясувати механізм реалізації конституційно-правових норм, підстави і сутність відповідальності за їх порушення, особливу увагу при цьому звернувши на конституційно-правову відповідальність.

Питання для обговорення:

1. Поняття та види юридичної відповідальності в конституційному праві. Види юридичної відповідальності за порушення конституційно-правових норм.
2. Конституційно-правова відповідальність. Загальні та особливі ознаки конституційно-правової відповідальності.
3. Класифікація конституційно-правової відповідальності.
4. Суб'єкти конституційно-правової відповідальності.
5. Підстави конституційно-правової відповідальності.
6. Основні види санкцій конституційно-правової відповідальності.
7. Адміністративна відповідальність за порушення конституційного законодавства.
8. Адміністративне судочинство у справах про порушення конституційного законодавства.
9. Кримінальна відповідальність за порушення конституційного законодавства.

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС)- це діяльність, яку студенти виконують самостійно під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке вивчення студентами важливих питань навчальної

програми курсу.

Обов'язкові вимоги до самостійної роботи:

– оптимальний обсяг розкриття додаткового питання - 2-3 сторінки. За ініціативою студента додаткові питання можуть бути представлені на практичному занятті чи круглому столі у формі презентації

Перелік тем і питань для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми
1	Конституційне право України як фундаментальна галузь національного права України, юридична наука та навчальна дисципліна.
2	Система і джерела конституційного права.
3	Теоретичні основи Конституції.
4	Основи конституційного ладу України.
5	Юридична відповідальність в конституційному праві.
6	Основи правового статусу людини і громадянина.
7	Конституційні права, свободи і обов'язки людини й громадянина в Україні.
8	Форми безпосередньої демократії.
9	Законодавча влада.
10	Конституційно-правовий статус Президента України.
11	Виконавча влада.
12	Судова влада і прокуратура.
13	Конституційна юстиція .
14	Конституційні основи територіального устрою України.
15	Місьцеве самоврядування в Україні.
16	Юридична відповідальність в конституційному праві.

17	Український народ як суб'єкт конституційного права України.
18	Громадянство України: порядок його набуття і припинення.
19	Становлення та розвиток інституту громадянства.
20	Правові підстави набуття дітьми громадянства України.
21	Порядок внесення змін до Конституції України.
22	Конституційний лад України та його співвідношення з державним ладом.
23	Базові цінності, які закріплюються в Конституції України.

7.Методи навчання

Навчальний процес передбачає проведення лекцій і практичних занять, самостійну роботу студентів, виконання ситуаційних завдань під керівництвом викладача та самостійно. Мова викладання - українська

У процесі навчання дисципліни «Конституційне право» використовуються такі методи – словесні (пояснення, лекція), практичні (самостійна робота на занятті). Методи стимулювання інтересу до навчання (навчальні дискусії, дибати, вирішення ситуативних задач).

За ступенем самостійної роботи студентів – методи взаємодії викладача і студента, методи самостійної роботи студента.

У навчальному процесі застосовуються лекції, практичні заняття, виконання самостійної роботи, робота з законодавством, робота в Інтернет.

Організація навчання здійснюється за кредитно – модульною системою з елементами тестування та рейтинговим оцінюванням студентів у відповідності з Концепцією впровадження Болонського процесу.

8.МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Вивчення дисципліни передбачає наявність трьох рубіжних атестацій (контролю) в межах загального обсягу годин і проведення підсумкового контролю у вигляді екзамену.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Конституційне право» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

екзамен

Рубіжна атестація №1	Директорська контрольна робота №2	Середній бал №3	екзамен	Разом
20%	25%	15%	40%	100%

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Оцінка за 100-бальною шкалою/ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобу освіти	Рівень компетентності
-----------------------------------	-------------------------------	---	-----------------------

Оцінка		Критерії оцінювання навчальних досягнень	
90-100 A	Відмінно	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.	Високий (творчий) рівень
85-89 B	Дуже добре	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	Достатній рівень

75-84 C	Добре	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	
65-74 D	Задовільно	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	Середній рівень
60-64 E	Достатньо	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	
35-5 FX	Незадовільно	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.	Низький рівень
1-34 F	Незадовільно	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом, та в здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання так і практичні вміння	Незадовільний рівень

11. Шкала оцінювання:

Оцінка за 100-бальною шкалою	За національною шкалою		Оцінка за шкалою ECES	Рівень компетентності
	екзамен	залік		
90-100	5 (відмінно)		A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	

75-84	4 (добре)	Зараховано	C	Достатній рівень
65-74	3 (задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-39 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 1.Тексти лекцій(друкований та електронний варіант)
- 2.Плани проведення практичних – друкований та електронні варіанти.
- 3.Завдання для практичних занять.
- 4.Тематичний план проведення занять з дисципліни.
- 5.Завдання модульних контрольних робіт.
- 6.Завдання для самостійних роботи та методичні вказівки до їх виконання.
7. Тести для перевірки занять студентів
- 8.Критерії оцінювання завдань студентів
9. Презентаційні матеріали.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст.502.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. № 31. Ст.429.

- 3 Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL :<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 8 липня 2011 р. No 3671-VI. URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
5. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21 грудня 2016 р. No 1798-VIII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.
6. Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 03 лютого 2015 р. No 141-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>
7. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. No 2235-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
8. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22 лютого 2007 р. No 698-V (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.
9. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 р. No 794-VII (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
10. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 року No 2136-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
11. Про комітети Верховної Ради України : Закон України від 4 квітня 1995 р. No 116/95-ВР (в ред. Закону від 22 грудня 2005 р. No 3277-IV). URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>.
12. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. No 280/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
13. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. No 2365-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
14. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. No 3773-VI (із змін.). URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
15. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. No 1697-VII (із змін.). URL :<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
16. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. No 3166-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
17. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 червня 2004 р. No 1932-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>

Література

1. Васильченко Г. Планування розвитку територіальних громад: навч. посіб. Київ: ВІЕН ЕЙ, 2018. 256 с.
2. Калинюк С.С., Бисага Ю.М., Белов Д.М., Ярема В.І. Конституційно-правовий статус адвокатури в механізмі реалізації права людини і громадянина на правову допомогу : моногр. Ужгород :Гельветика, 2017 197 с.
3. Конституційні засади сучасного державотворення: навч. посіб. у питаннях і відповідях / Т. Є.Кагановська та ін.; за ред. Т. Є. Кагановської. Харків: Право, 2017. 303 с.

4. Конституційне право : підручник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер ; ОБСЄ. - Київ : ВАІТЕ, 2021. - 528 с.
5. Конституційне право України : підручник. 10-е (ювілейне) видання: 27 27 перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2020. 504 с.
6. Конституційне право України : навч. пос. / за заг. ред. М.І. Марчука, О.С. Бакумова, Л.Д. Варунц, Т.І. Гудзь та ін. Х. : Харків нац. ун-т внутр. справ, 2017. 408 с.
7. Конституційне право України: підруч. 8-е вид. перероб. та допов. Ужгород: Гельветика, 2018. 410 с.
8. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів / [Ю. Г. Барабаш та ін.]. 4-те вид., перероб. та допов. Харків: Право, 2017. 369 с.
9. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.]; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.
10. Конституційне право України : підручник / Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин, Ф. В. еніславський та ін. ; за заг. ред. Т.М. Слінько. Х. : Право, 2020. 592 с.
11. Нестерович В. Ф. Практикум з Конституційного права України: практ. посіб. Київ: Ліра-К, 2018. 640 с.
12. Нечипорук Г.Ю., Бисага Ю.М., Берч В.В., Дешко Л.М., Бисага Ю.Ю., Нечипорук К.О. Конституційне право на звернення до Європейського суду з прав людини та механізм реалізації права на виконання його рішень : моногр. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2020. 196 с.
13. Селіванов А. О. Конституційне правосуддя в Україні (авторський спецкурс): навч.-метод. посіб. Харків; Київ: Логос, 2017. 91 с.
14. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с.
15. Софінська І. Д. Людиноцентризм у громадянстві (на підставі рішень Європейського суду з прав людини). Альманах права. 2017. Вип. 8. С. 386-389. URL: file:///C:/Users/asus/Downloads/ap_2017_897.pdf
16. Чайковська Н. П. Захист права людини на безпечні умови життєдіяльності: основні завдання та повноваження державних органів: навч.практ. посіб. Київ: Національна академія прокуратури України, 2017. 198 с.
17. Чижмарь К. І., Лавринович О. В. Конституція України: наук.-практ. коментар. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 290 с.
18. Чудик Н.О. Трансформація прав людини в умовах глобалізації суспільства. «Globalizacja droga ku przyszłości» Redakcja: dr. Matgorzata Kotecka, ks.prof. Dr.hab. Jan Zimny. Stalowa Wola. 2017. P. 365–375.
19. Чудик Н.О. Сім'я і право: внутрішньо національний та міжнародний аспекти. «Malzenstwo I rodzina». Redakcja: ks. prof. Dr. hab. Jan Zimny. Katowice. 2019. P 54-65.
20. Чудик Н.О. Теоретичні та практичні аспекти реформування інституту адвокатури: монографія. За заг. ред. Н. З. Рогатинська, С. В. Банах, Н. В. Береза (та ін.). Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 101– 127 с.

21. Чудик Н.О. Співвідношення державного та громадського контролю за виборчим процесом в Україні. Адміністративне право і процес. 2020. No 4 (31). С. 212–215.
22. Чудик Н.О. Засади адміністративно-правового забезпечення виборчого права в Україні. Наше право. 2020. No 1. С. 229–233.
23. Чудик Н.О. Протидія зловживанню адміністративними ресурсами під час виборчого процесу. Наукові записки. Серія: Право. 2020. No 8. С. 210–214.
24. Теремецький В.І., Чудик Н.О. Судова практика щодо вирішення виборчих спорів. Наукові записки. Серія: Право. 2021 No 10. С. 15–19.
25. Чудик Н.О. Стабільність виборчого законодавства як передумова реалізації прав і свобод людини. Європейські перспективи. 2021. No 2. С. 184–189.
26. Шамрай В.В. Конституційне право в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції: теоретико-методологічний аспект : моногр. 2018. 358 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України.
URL:<http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України.
URL:<http://www.president.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
URL:<http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал органів судової влади України.
URL:<http://court.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
URL:<http://www.ccu.gov.ua/>